

Van doeners naar d'enkers

Twee kapiteins op één schip: ceo's Gerard van der Werf en Frans Reulink van De Enk Groen & Golf

Groenvoorzieners hebben niet de naam dat ze vooroplopen als het gaat om innovaties. Bij machinetechniek en aantallen pk's motorvermogen mis- schien nog wel, maar als de letters ICT om de hoek komen kijken, wordt dat anders. Voor de twee ceo's Gerard van der Werf en Frans Reulink, die we in deze Stad + Groen interviewen, ligt dat duidelijk anders. In de drie jaar dat zij als kapiteins aan het roer staan wisten ze De Enk Groen & Golf nog meer gefocust te krijgen op innovaties en technologie.

Auteur: Hein van Iersel

De Enk is een bedrijf dat exact even oud is als de auteur van dit stukje: uit 1958. In De Steeg bij Arnhem startte toen een hoveniersbedrijf zoals er zo veel zijn. Het bedrijf, dat geleid werd door en in het bezit was van de familie Lolkema, kende een stormachtige groei. Een groei die ertoe leidde dat

het bedrijf in 1996 werd overgenomen door het in omzet enkele honderd malen grotere wegenbouw- bedrijf Heijmans. De focus van het bedrijf was op dat moment grotendeels hetzelfde als nu, dus een sterke nadruk op aanleg en onderhoud van golf- banen en openbaar groen. Vooral op het gebied

van golf onderscheidde het bedrijf zich. In die tijd was het bedrijf een van de eerste groenvoorzieners die toekomst en markt zagen in deze nieuwe tak van sport.

Onder de hoede van Heijmans ging de ontwikke-

4 min. leestijd

INTERVIEW

niet erg vruchtbaar. Ceo Frans Reulink wil er vooral niet te veel woorden aan vuilmaken en laat het bij de opmerking: 'Met één asfaltploeg kun je meer omzet maken dan met twee bataljons hoveniers.'

Snel

Beide heren vertellen hoe onvoorstelbaar snel en soepel het losmaken van De Enk uit het Heijmans-concern heeft plaatsgevonden. Gerard van der Werf: 'Wij merkten dat de sport-, groen en golfactiviteiten binnen het bedrijf niet de aandacht kregen die ze verdienden. De investeringen werden teruggeschroefd. In december 2013 hebben Frans en ik elkaar aangekeken en in een paar weken een bedrijfsplan opgesteld. Dat hebben we in januari bij de Heijmans-directie neergelegd en even later bij de bank.' Minder dan drie maanden later was alles in kannen en kruiken en verhuisde het geprivatiseerde bedrijf naar een nieuw onderkomen in Renkum. In een interview uit 2014 wisten Reulink en Van der Werf al te melden waarom de managementbuy-out zo makkelijk te organiseren was: eerst en vooral – aldus het weetal – omdat Heijmans Sport & Groen een zeer gezond bedrijf was en is en daardoor makkelijk te financieren. Een tweede opvallende statement uit dat interview is dat wegenbouwer Heijmans zich meer wil positioneren als kennisgedreven organisatie, terwijl het bij De Enk daarnaast ook gaat om uitvoeringscapaciteit. De Enk had en heeft een uitgebreid bestand eigen medewerkers. Van der Werf schetst dat het bedrijf op dit moment ongeveer 160 mensen zelf in dienst heeft met daarnaast nog een forse flexibele schil, waardoor het totaal van medewerkers in

het seizoen richting de 250 medewerkers stijgt.

Van der Werf en Reulink zijn inmiddels niet meer honderd procent gelukkig met de uitleg van 2014, waarbij Heijmans primair als kennisbedrijf wordt gepositioneerd en De Enk als uitvoerder en doener. Natuurlijk, De Enk verricht het gros van zijn werk met eigen mensen, maar wil dat juist doen op een hoogtechnologisch niveau. De Enk is het eerste bedrijf dat met gps-gestuurde kooimaaiers in golf werkt en is op dat gebied inmiddels absoluut wereldmarktleider. Van der Werf: 'Wij zijn van mening dat onze hoogopgeleide greenkeepers te duur en te goed zijn voor repeterende werkzaamheden, waarin een robot eenvoudigweg beter en preciezer is dan de beste greenkeeper.' Demo's van de robotmaaiers van De Enk lijken dat laatste ook te bewijzen: zelfs de beste greenkeeper maait niet voor honderd procent rechte banen, maar voor een robot is dat een fluitje van een cent. Technologie wordt op de golfbaan veel breder ingezet dan alleen op de maaier. Ook op het gebied van agromonie lijkt De Enk voor te lopen op de rest van de concurrentie, onder andere door de inzet van sensoren die communiceren met een door De Enk zelf ontwikkelde golfbaanviewer. In de overige sectoren van het groene werkveld is dit soort geavanceerde ICT-technologie lastiger toepasbaar, al is Reulink er stellig van overtuigd dat ook in openbaar groen repeterende werkzaamheden, waar weinig vakmanschap voor nodig is, op den duur zullen worden uitgevoerd door een robot. Blijft natuurlijk het feit dat robottechnologie op het afgesloten terrein van een golfbaan of sportveld

ling van De Enk, dat al snel werd omgedoopt tot Heijmans Sport & Groen, gestaag verder. Ook de specialismes bleven grotendeels hetzelfde: openbaar groen, terreinaanleg, sport, golfbanen, maar ook nichemarkten zoals bijvoorbeeld daktuinen. De overname van Heijmans paste perfect in de trend van die tijd. Alle grote wegenbouwers voelden de behoefte om te diversifiëren en kochten een bestaande groenvoorzieners. De historie laat zien dat dit toch niet zo'n slimme gedachte is geweest, want bijna alle groenbedrijven die onderdeel waren van een groot bouw- of wegenbouwbedrijf zijn inmiddels weer zelfstandig. Met de kennis van nu terugkijken op het 'mislukken' van die samenwerking is wel heel makkelijk en vooral

Gerard van der Werf

Frans Reuling

veel makkelijker is toe te passen dan in de openbare ruimte. Maar dat het gaat gebeuren, leidt voor beide directeuren geen twijfel: 'Als Google met zelfrijdende auto's komt, zullen ook bij het beheer van openbaar groen robots worden ingezet.'

Dat innovatie hoog scoort op de prioriteitenlijst van beide directeuren, blijkt ook uit de aanstelling van Vincent Achten als research- en development-directeur bij De Enk. Achten werkte eerder bij

Precision Makers, waar hij voor een belangrijk deel verantwoordelijk was voor de robottechnologie die De Enk gebruikt op zijn Toro-kooimaaiers. Bij de Enk Groen & Golf gaat Achten sturing geven aan het totale innovatietraject van de aannemer. Een aardig succesnummer op dit gebied is ook de overeenkomst die De Enk recent heeft afgesloten met de Amsterdam Arena. De Amsterdam Arena heeft de strategische beslissing genomen om het

duurzaamste en modernste stadion van de wereld te worden en heeft De Enk aangezocht om deze ambities waar te maken op het gebied van veldonderhoud.

Als Google met zelfrijdende auto's komt, zullen ook bij het beheer van openbaar groen robots worden ingezet

Banen

Robots gaan eenvoudige repeterende taken overnemen. Dat gaat onherroepelijk banen kosten, maar volgens Reuling gaat dit ook wel iets opleveren: 'Vakmanschap moet er weer toe doen.' Dit is duidelijk een thema waarover de directeur een uitgesproken mening heeft. In zijn visie is groen met afstand het meest verbindende element van de maatschappij en kan iedereen profiteren van een mooie en goed verzorgde openbare ruimte. Toch vinden wij het normaal, aldus Reuling, om constant op groen te bezuinigen en laten we het onderhoud uitvoeren door mensen zonder enige vakkennis. Volgens Reuling is dat een gemiste kans: 'Wij horen dagelijks wat het effect is als wij een park of wijk onder handen nemen. Burgers komen ons complimenteren vanwege ons werk en wij zien met eigen ogen wat dat doet. Ook op het gebied van integratie van migranten. In een verloederde openbare ruimte gaat iedereen zo snel mogelijk naar zijn eigen huis of appartement; in een verzorgde groene omgeving gaan mensen samen op een parkbankje zitten en met elkaar praten.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-6629